

Ombyggnation av posthuset

Bakgrund

Under våren 2021 inleddes ett arbete för att bygga om lokalerna i posthuset. Lokalerna skulle anpassas för att inhysa Bobergsgymnasiets fordons- samt bygg- och anläggningsprogram. Målet var att lokalerna skulle tas i bruk inför höstterminen 2021.

För att finansiera ombyggnationen beslutade kommunstyrelsen att utöka tekniska nämndens investeringsbudget med 2 miljoner kronor.

Under processen har lokalernas omfattning ökats till att även innefatta elprogrammet och antalet kvadratmeter har mer än fördubblats. Ombyggnationen drog ut på tiden och lokalerna togs i bruk för elever under vårterminen 2022

Den totala kostnaden för ombyggnationen uppgår till 11,2 miljoner kronor.

Den politiska processen

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade 2020-06-17 att ge klartecken för att börja marknadsföra de nya programmen och att ansöka om kostnadstäckning för de nya programmens första tre år hos kommunstyrelsen. I underlaget anges det att Ånge Fastighets- och industri AB har varit med i processen och beräknar att båda byggnaderna på vardera 150 kvadratmeter hamnar på en kostnad av 3,9–4,2 miljoner kronor. Huskropparna planeras stå på skolans område.

2021-02-17 beslutade utbildningsnämnden att godkänna uppstarten av de nya programmen för fordon och bygg med start höstterminen 2022. I underlaget till beslutet anges att posthusets lokaler ska bli klara till novemberlovet och att de ska inhysa bygg-, fordon och elprogrammen. Utbildningsnämnden har inte fattat ett formellt beslut om att flytta elprogrammet till posthuset. Denna förändring nämns endast i den uppföljning som är grund för beslutet 2021-02-17.

Utbildningsnämnden 2021-09-15 Uppföljning av tidigare beslut. Utbildningsnämnden tackar för redovisningen och lägger den till handlingarna.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden beslutade 2021-03-30 att begära utökning av investeringsbudgeten med 2 000 000 kronor för ombyggnation av före detta postterminalen. Förvaltningschefen informerade muntligt vid sammanträdet att utbildningsnämnden planerar att till höstterminen 2021 starta nya program vid Bobergsgymnasiet, Bygg- och anläggning samt Fordon. I stället för att bygga en ny lokal intill Bobergsgymnasiet är det fördelaktigare att anpassa lediga ytor i gamla postterminalen. I befintlig investeringsbudget för 2021 saknas medel för anpassningsåtgärden, så en förutsättning är att tekniska nämndens investeringsbudget utökas för ombyggnaden. Översiktlig beräknas kostnaden uppgå till 2 miljoner kronor. Vid mötet presenterades även en skiss på ombyggnationen.

På mötet 2021-05-06 informerar förvaltningschefen att projektering av ombyggnationen av terminalen för anpassning till gymnasiets planerade utbildningar pågår.

2021-09-15 informerade förvaltningschefen tekniska nämnden att arbetet med ombyggnation för gymnasiet i terminalhuset pågår. Lokalerna delas i utrymmen för el-, fordon-, och byggprogrammet. Delen för elprogrammet ställs i ordning först och beräknas vara klar till början av november, de övriga delarna till årsskiftet.

2021-10-14 informerade förvaltningschefen att pågående projekt såsom nytt reningsverk och anpassning av lokal i posthuset för gymnasiet fortsätter.

2021-11-11 informeras att pågående projekt såsom nytt reningsverk och anpassning av lokal i posthuset för gymnasieskolan fortsätter. Delen för elprogrammet är klar så att den kan börja användas från den 4 november.

Tekniska nämnden beslutade 2022-02-24 att föreslå en utökad investeringsram för ombyggnation av posthuset till 8 000 000 kronor. I underlaget anges:

”Vid tillfället för beslutet att bygga om Postterminalen för gymnasieskolan fanns inte handlingar framtagna utan endast en planskiss över vilka ytor som var aktuella. Kostnaden uppskattades bara överslagsmässigt i jämförelse med tidigare ombyggnationer som gjorts i terminalen. Det har senare under tiden ombyggnationen genomförts visat sig vara betydligt mer omfattande arbeten än förväntat och en kostnadsberäkning av extern part på nuvarande handlingar visar på en kalkylerad kostnad på ca 6,5 miljoner kronor. Totalkostnaden för ombyggnaden beräknas uppgå till totalt 8 miljoner kronor.”

Samtidigt informerades att ombyggnad av terminalen för gymnasiet är försenad men att det finns ett interimistiskt slutbesked som medger att de praktiska lokalerna får tas i bruk under tiden resterande åtgärder färdigställs. Ombyggnaden beräknas vara klar i sin helhet till vecka 11.

2022-05-05 återkommer frågan om utökad investeringsram med anledning av att kommunstyrelsen återremitterade förslaget. Begärd utökning ändrades till 8 500 000 kronor. Vid samma möte informerade förvaltningschefen om att ombyggnationen är färdigställd och att skolan är mycket nöjd med de nya lokalerna. I beslutet redovisades även vilka investeringar som nämnden kommer behöva skjuta på om utökad investeringsram inte beviljas.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutade 2021-04-13 om utökning av utbildningsnämndens ram för 2021 för att finansiera de extra tjänster som behövdes för att starta de nya programmen på Bobergsgymnasiet. För 2022 skulle tjänsterna arbetas in i nämndens budgetram. Samma datum beslutade kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta att utöka tekniska nämndens investeringsram med 2 miljoner kronor för ombyggnation av före detta postterminalen så att lokalerna anpassas för gymnasiets nya linjer.

Vid sammanträdet 2022-04-05 hanterade kommunstyrelsen tekniska nämndens begäran om utökad investeringsram till 8 miljoner kronor. Kommunstyrelsen beslutade att återremittera ärendet till tekniska nämnden för komplettering med uppgifter om hur avsaknad av tillskott skulle påverka nämndens investeringsmöjligheter under 2022.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutade 2021-04-26 att utöka tekniska nämndens ram med 2 miljoner kronor för ombyggnation av postterminalen för gymnasiets nya program.

Sammanfattning

Den politiska återkopplingen har, fram till våren 2022 varit bristfällig. Återkopplingen har i princip endast bestått av att arbetet fortskrider. Möjligtvis har det varit tydligare information som getts muntligen men inget som går att återfinna i protokoll. De ökade kostnaderna har inte lyfts förrän våren 2022 och då som en önskan om ökad investeringsram. Det saknas beskrivning av orsaker till fördyringen och hur arbetet har granskats. På grund av avsaknad av underlag och inte minst konsekvensanalys återremitterade kommunstyrelsen tekniska nämndens begäran om att utöka investeringsram och gav uppdrag till kommunchefen att utreda hur ombyggnationen hanterats.

Det finns inget politiskt beslut i vare sig tekniska nämnden, utbildningsnämnden eller kommunstyrelsen som anger att lokalerna ska utökas utifrån den ursprungliga skissen eller att de även ska innefatta elprogrammet. Avslutningsvis finns det heller ingen utredning, projektplan, kostnads kalkyl eller liknande som beskriver ombyggnaden. Det enda underlag som finns är en muntlig dragning på tekniska nämnden där kostnaden uppskattas till 2 miljoner kronor. Av vad som framgår av protokollförda möten så har det aldrig under processen funnits skrivna

underlag vare sig för beslut om ombyggnation eller för att kunna begära åtgärder. Det är endast kommunstyrelsen som under våren 2022 begärt underlag.

Förvaltningens process

Då det i juni 2020 beslutades att gymnasiet skulle utöka sitt utbud av program planerades initialt för en nybyggnation i anslutning till Bobergsgymnasiet. I ett mejl redovisar Ånge fastighet och industri AB att kostnaden för 300 kvadratmeter landar på mellan 3,9 och 4,2 miljoner kronor vilket utbildningsförvaltningen anser vara rimligt och beslutar att gå vidare med projektet.

I februari 2021 sattes stopp för arbetet då det uppmärksammats att kommunen äger lokaler i före detta posthuset som var tillgängliga och skulle kunna vara lämpliga för de utökade programmen. Utifrån denna möjlighet togs en övergripande skiss fram för att beskriva hur lokalerna skulle kunna utformas. Denna skiss har kompletterats i samband med att omfattningen utökades till att även omfattade elprogrammet. Utifrån framtagna skisser har kostnaden uppskattats av förvaltningschefen på tekniska förvaltningen. Kostanden uppskattades då till 2 miljoner kronor och baserades på den renovering som tidigare genomförts i angränsande lokal i samband med anpassning för det företag som är etablerat där. Utöver denna ritning och den muntliga dragning som gjordes till tekniska nämnden har inga andra beslutsunderlag tagits fram.

I redovisning från Ånge fastighet och industri AB finns beskrivning av projektorganisationen enligt följande:

Projektörer:

Arkitekt	Tyréns	Håkan Magnusson
Vent, VVS	Tyréns	Markus Byström
El och Larm	Tekab	Daniel Östling
Styr	Tekab	Morgan Norberg
Brand	Bricon	Leif Fällman

Entreprenörer:

Bygg	Fränsta Byggservice	Peter Larsson
El	Elektrotjänst	Göran Lindblom
Måleri	Mittmåleri	Paasi Karhunen
Golv	Colorama	Lennart Hansson
Ventilation	PN Bygg	Per Nässén
VS	Hanssons Rör	Anders Hansson
Styr	Siemens	Magnus Zetterqvist

Beställare

Ånge kommun

Beställarombud

Ove Skägg, teknisk chef

Lokalbrukarens/hyresgästens ombud

Kent Ylvesson, Skolchef

Lokalbrukarens/hyresgästens kontaktperson

Per Håkansson, rektor Bobergsgymnasiet

Projektledare

Anders Nordlander, Förvaltare Ånge fastighet och industri AB

Projektorganisationen innehåller samtliga delar som kan anses vara nödvändiga. Det som tydligt har fallerat är att det varit oklart vad som ingått i projektledarens ansvar. Då fastigheten ägs av Ånge kommun ligger huvudansvaret på kommunen. I samtal med Ånge fastighet och industri AB har man dock kommit överens om att Ånge fastighet och industri AB:s fastighetsförvaltare ska agera projektledare då tid för detta funnits med anledning av att det avsatts tid för den ursprungliga nybyggnationen som ersatts av ombyggnationen. Det finns inget skriftligt avtal mellan Ånge kommun och Ånge fastighet och industri AB angående detta. Efter att arbetets påbörjats har organisationen på Ånge fastighet och industri AB ändrats och resurserna har minskat från två till en förvaltare vilket minskat Ånge fastighet och Industri AB:s möjligheter att projektleda arbetet. Uppgifterna går isär gällande hur detta kommunicerats och inte heller kring denna förändring finns något skriftligt material.

Arbete har bedrivits informellt via muntliga kontakter mellan projektets olika parter. Inga formella bygg eller ekonomimöten har hållits före februari 2022. Det enda möte som det finns anteckningar från innan dess är från oktober 2021 där vissa delar av lokalernas utformning diskuteras.

De entreprenörer som jobbat har utgått från den skiss som funnits men koordinering har saknats. Tjänstepersonerna från tekniska förvaltningen har ansett att det varit personen på Ånge fastighet och industri AB som är ansvarig, medan Ånge fastighet och industri AB anser att det aldrig var aktuellt att ta hela projektledaransvaret och att det redan under hösten 2021 meddelats att den utsedda tjänstepersonen inte längre har haft möjlighet att koordinera arbetet. Då uppgifterna går isär och det saknas skriftlig dokumentation eller avtal om vad som överenskommit går det inte att säkert beskriva hur ansvarsfördelningen sett ut. Konsekvensen av denna oklarhet är att ingen tagit fullt ansvar för projektet, vare sig när det gäller ändringar, kostnadshöjande åtgärder eller styrning av de entreprenörer som arbetat på plats.

Utbildningsförvaltningen har vid upprepade tillfällen under processen efterfrågat både ekonomisk uppföljning och hur projektet framskridit. Förfrågningar har ställts både till Ånge fastighets- och industri AB samt tekniska förvaltningen. Utifrån olika mailkonversationer framgår dessa förfrågningar men även här saknas skriftliga svar varför det är svårt att direkt ange vad som redovisats.

Av inkomna fakturor framkommer att det i grunden är tre personer som i olika omfattning anges som beställarens referens. Tjänsteperson på Ånge fastighet och industri AB som initialt utsågs att koordinera projektet, tjänsteperson inom kommunen som ansvarar för kommunens fastigheter samt förvaltningschefen på tekniska förvaltningen. Efter att tjänstepersonen på Ånge fastighet och industri AB minskat sitt engagemang i projektet är det svårt att få fram vem som varit huvudansvarig.

Det är i de flesta fall inte samma person som beställt arbeten som senare har granskningsattesterat fakturor. I praktiken har det varit så att det i första hand varit projektledaren från Ånge fastighet och industri AB som beställt medan fakturorna gått till kommunen där fakturorna granskats av tjänsteperson som inte varit direkt involverat i projektet. Vid direkt fråga kring hur tjänstepersonen säkerställt att fakturorna stämmer överens med beställning och leverans är svaret att tjänstepersonen endast satt dit kontosträng enligt hur fakturan var märkt för att den ska kunna gå vidare i flödet. Ingen ytterligare granskning har heller skett av beslutsattestant.

Det har inte funnits en löpande ekonomisk uppföljning av projektet. Den enda underhandsinformationen som finns är i ett mejl från oktober 2021 där utbildningsförvaltningen efterfrågar en prognos och får svar från Ånge fastighet och industri AB:s tjänsteperson att projektet har blivit dyrare och att kostnaderna väntas sluta på 4,2 miljoner kronor. Hur denna siffra har tagits fram framkommer inte och redan vid detta tillfälle borde det varit klart att kostanden kommer bli betydligt högre.

Vid en extern granskning av arbetet som utförts konstateras att den ursprungliga uppskattningen av kostnaden är orimlig utifrån den ombyggnation som de facto utförts. En rimlig bedömning på kostnaden utifrån de antal kvadratmeter samt jobbets beskaffenhet landar snarare på cirka 8 miljoner kronor. Den externa konsulten konstaterar vidare att arbetet bedrivits ineffektivt vilket förorsakar den ytterligare fördyringen. Vid genomgång av fakturor kan konstateras att det är väldigt många timmar som fakturerats för ombyggnationen. Mer än vad som borde vara rimligt utifrån projektets art. Vid samtal med entreprenörer har de redogjort för utfört arbete och menar att den obefintliga styrningen och avsaknaden av byggmöten har försvårat planering vilket lett till att det gått åt fler timmar. I samtal med skolans personal, som till stor del varit på plats i lokalerna under hösten och våren, uppges att de har svårt att se att det varit så många timmar som utförts på plats. Det är svårt att bedöma hur stor del av ineffektiviteten som kan

härledas till bristande styrning, planering och samordning respektive hur stor del som beror på ett ineffektivt utförande. Då löpande uppföljning saknas går det inte att i efterhand ytterligare granska fakturerade timmar.

Sammanfattning

Det är i efterhand relativt svårt att få fram en exakt bild över hela projektet då det i mångt och mycket saknas skriftliga underlag och beslut, framför allt under processens gång och utifrån fördyringar och förseningar. Det som kan konstateras är att projektet inte har följt de rutiner som finns vare sig gällande planering, projektgenomförande eller ekonomisk uppföljning.

Det är mycket anmärkningsvärt att löpande uppföljning i praktiken saknas både gällande arbetets fortskridande och de ekonomiska resultaten. Den ekonomiska hanteringen strider vidare mot kommunens rutiner för attestering av fakturor då dessa i mångt och mycket inte stämts av gentemot beställningar. Det är även anmärkningsvärt att ingen löpande ekonomisk uppföljning redovisats vare sig till de politiska forumen eller till utbildningsförvaltningen som är de som ska nyttja lokalen efter färdigställande.

Då det inför uppstart och under arbetets gång saknas skriftliga underlag är det tveksamt om projektet över huvud taget borde startats och beställaren har brutit i sitt ansvar i att kräva tydliga löpande underlag under processen. Särskilt med tanke på att projektet blivit mycket försenat utifrån vad som redovisades i uppstarten.

Mattias Robertsson Bly
Kommunchef

Bilagor

Bilaga 1 Sammanställning fakturor
Bilaga 2 Ritningar